

10.2.2022

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: KAA 9/2021 vp, Uhanalaisten lajien metsästäminen kiellettävä metsästyslaissa

Ympäristöministeriö
Luontoympäristöosasto
Ympäristöneuvos Esko Hyvärinen

Riistalajien uhanalaisuus

Viimeisin Suomen lajien uhanalaisuusarviointi valmistui vuonna 2019. Arviointi perustuu kansainvälisesti sovittuihin kriteereihin. Riistalintujen ja nisäkkäiden osalta Suomessa on käytettävissä poikkeuksellisen hyvät seuranta-aineistot lajien kantojen koossa tapahtuneiden muutosten havaitsemiseksi. Erityisen tärkeitä ovat Luonnonvarakeskuksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnontieteellisen keskusmuseon ja Metsähallituksen monilta osin yhteistyössä ylläpitämät seurannat.

Linnuilla uhanalaisuusluokka määräytyy pääsääntöisesti, kaikkein harvinaisimpia lajeja lukuun ottamatta, niiden havaittuun kannankehitykseen viimeisen kolmen sukupolven aikana. Mikäli kanta on tässä ajassa taantunut vähintään 30 %, arvioidaan laji vaarantuneeksi (VU), vähintään 50 % erittäin uhanalaiseksi (EN) ja vähintään 80 % äärimmäisen uhanalaiseksi (CR). Taantumisen tulee siten olla hyvin voimakasta, jotta laji voidaan arvioida uhanalaiseksi.

Vuonna 2019 uhanalaisiksi arvioituja riistalintulajeja ovat metsähanhi, haapana, jouhisorsa, heinätavi, riekko, pyy, tukkasotka, haahka, nokikana ja punasotka. Edelleen elinvoimaisia riistalintuja on myös kymmenen lajia ja lisäksi kaksi vierasperäistä lajia, kanadanhanhi ja fasaani, jotka eivät kuulu luontaisesti lajistoomme, eikä niiden uhanalaisuutta sen vuoksi ole arvioitu. Uhanalaisia riistanisäkkäslajeja on vain kolme, joiden uhanalaisuuden syynä on populaation pieni koko.

Uhanalaisuusarvioinnin tulosten ajankohtaisuus heikkenee ajan myötä, ja metsästyksen sallimista tai kieltämistä koskevien päätösten perusteena voi olla tarkoituksenmukaista käyttää myös uudempia metsästettävien lajien kantojen tilaa ja kehitystä koskevia seurantatietoja.

Vesilintuihin kiinnitettävä erityistä huomiota

Ympäristöministeriö katsoo, että uhanalaisten vesilintujen metsästykseen on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota. Niiden kantojen tila on laajasti huono ja heikkenevä. Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusopimuksen (AEWA) puitteissa tapahtuva yhteistyö on tärkeää sekä metsästettävien että suojeltujen vesi- ja rantalintujen suhteen, ja sen puitteissa on joidenkin lajien osalta ansiokkaasti edistetty koko muuttoreitin kattavia suojelusuunnitelmia ja metsästyksen säätelyä. AEWA:n rinnalla myös EU:n sisäinen yhteistyö metsästettävien lajien tilan parantamiseksi on vahvistumassa.

Vesilintujen taantumiselle on useita eri syitä Suomessa ja Suomen ulkopuolella, kuten kosteikkojen väheneminen tai laadun heikkeneminen, muuton aikaisten levähdyspaikkojen väheneminen ja heikentyminen, muutokset talvehtimisalueilla, laillinen ja laitton metsästys, ilmastonmuutos sekä vieraslajit. Metsästys ei

useinkaan ole uhanalaisten vesilintujen ensisijainen taantumisen syy, mutta sillä on merkitystä yhtenä tekijänä muiden joukossa ja sen merkitys kasvaa kannan koon pienentyessä.

Suomi on monien muuttavien vesilintujen tärkeä pesimäalue, mikä korostaa Suomen vastuuta näiden lajien suojelussa. Helmi-elinympäristöohjelmassa panostetaan mittavasti tärkeiden lintuvesien kunnostukseen, mikä on avainasemassa vesi- ja rantalintujen poikastuoton ja siten lajien tilanteen parantamisessa. Maa- ja metsätalousministeriön SOTKA-hanke on osa ohjelmaa. Paitsi että ohjelman toimin tavoitellaan parannusta uhanalaisten lajien tilaan, on se tärkeä myös edelleen elinvoimaisten ja lievemmin taantuneiden lajien kantojen ylläpitämisessä.

Ympäristöministeriön näkemyksen mukaan voimakkaasti taantuneiden lajien metsästyksen jatkaminen ei toteuta kestävä metsästyksen periaatetta ja vaatimusta. Metsästys aiheuttaa huonossa tilassa olevalle, taantuvalle kannalle lisäkuolleisuutta, eikä sen jatkaminen tällaisessa tilanteessa ole perusteltavissa. Kun kantojen tilaa on riittävästi saatu parannettua, on myös kestävä metsästys jälleen mahdollista. Voimakkaasti taantuneiden lajin metsästys on myös omiaan heikentämään harrastuksen yleistä hyväksyttävyyttä.

Metsästysharrastuksen ylläpitäminen ei edellytä uhanalaisten lajien ampumista. Metsästys on mahdollista kohdentaa myös vesilintujen osalta elinvoimaisiin lajeihin, joiden metsästys on toteutettavissa kestävästi. Lisäksi meillä on lisääntyviä ongelmia voimakkaasti runsastuneiden vierasperäisten riistalajien kanssa, kuten valkohäntäkauris (valkohäntäpeura), joiden laajamittaiselle metsästykselle on vahva tuki.